

Förskolläraryrket, LGFOD

STUDIEGUIDE

1FL001

Förskolan – barns första skola

Våren 2012

Innehåll

1	KURSEN I KORTHET	3
2	KURSENS SYFTE OCH MÅL	4
3	KURSENS EXAMINATIONER OCH BEDÖMNING	5
4	UNDERVISNINGSFORMER	7
	FÖRELÄSNINGAR FÖR ÖVERBLICK OCH FÖRDJUPNING	7
	SEMINARIER.....	7
	WORKSHOP	7
	KURSLITTERATUR.....	8
	BASGRUPPER / STUDIEGRUPPER.....	8
	FÄLTSTUDIER.....	8
	MOODLE.....	8
	FYSISKA TRÄFFAR	8
	SCHEMA.....	9
	ATT PLANERA SINA STUDIER.....	9
	OM DU BLIR SJUK	9
5	KONTAKTPERSONER	10
6	KURSENS INNEHÅLL.....	11
	TRÄFF 1: FÖRSKOLANS HISTORIA, FRAMVÄXT, STYRNING, ORGANISATION OCH SAMHÄLLELIGA VILLKOR .	11
	TRÄFF 2: DEMOKRATI OCH VÄRDEGRUND	13
	TRÄFF 3: KUNSKAP OCH LÄRANDE.....	14
	TRÄFF 4: UTVECKLING OCH LÄRANDE	16
7	UPPGIFTER.....	18
	WORKSHOP - LÄROPLAN FÖR FÖRSKOLAN	18
	EXAMINATIONSUPPGIFT 1: FÖRSKOLANS HISTORIA OCH FRAMVÄXT, STYRNING, ORGANISATION OCH SAMHÄLLELIGA VILLKOR.....	19
	WORKSHOP: ROLLSPEL.....	21
	REFLEKTIONSUPPGIFT: DEN VÄRDEFULLA PRAKTIKEN	21
	GRUPPUPPGIFT: ETT PEDAGOGISKT OCH ETISKT DILEMMA.....	22
	EXAMINATIONSUPPGIFT 2: DEMOKRATI OCH VÄRDEGRUND.....	24
	WORKSHOP: KUNSKAP OCH LÄRANDE	25
	SEMINARIEUPPGIFT OCH WORKSHOP: LÄRANDE	25
	EXAMINATIONSUPPGIFT 3: KUNSKAP OCH LÄRANDE	26
	FÄLTSTUDIEUPPGIFT: OBSERVATION AV PEDAGOGISK VERKSAMHET	28
	EXAMINATIONSUPPGIFT 4: BARNES UTVECKLING I RELATION TILL LÄRANDE I FÖRSKOLAN	30

1 Kursen i korthet

Förskolan är det första steget i samhällets samlade utbildningssystem. En förskola präglad av hög kvalitet och tillgänglighet har i Sverige i allt högre grad kommit att betraktas som en självklar del av det moderna välfärdssamhället. Förskolan är i dag en självklar del av barnfamiljernas vardag, men så har det inte alltid varit. Från att ha varit en del av familjepolitiken utgör förskolan sedan slutet av 1990-talet det första steget i ett sammanhållet utbildningssystem. Genom införandet av en läroplan för förskolan 1998 förtydligades förskolans pedagogiska uppdrag och verksamheten fick mer preciserade nationella mål. Under det senaste årtiondet har det pedagogiska uppdraget i den svenska förskolan fått en allt större betydelse. För att synliggöra detta reviderades förskolans läroplan 2010. Den reviderade läroplanen trädde i kraft 2011-07-01 samtidigt som den nya skollagen infördes. Förskolan blev därmed en egen skolform samtidigt som man betonar att förskolans uppdrag, med en pedagogik där omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet, ska kvarstå. Verksamheten i förskolan ska främja barns utveckling, kreativitet och lärande. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra grunden för verksamheten. För detta har förskolläraren ett särskilt ansvar.

Kursen *Förskolan – barns första skola* – är den första kursen i din förskolläraryrkesutbildning. Kursen tillhör den **utbildningsvetenskapliga kärnan** som omfattar totalt 60 hp. Viktiga kunskaper för alla lärare och förskollärare, som bl a värdegrund, konflikthantering, ledarskap, läroplansteori, utvärdering och utvecklingsarbete utgör den utbildningsvetenskapliga kärnan. Kursen bidrar också med olika verktyg som du behöver som student i högre utbildning. Med den här kursen vill vi anlägga en första grund i din utveckling till en professionell förskollärare.

Kursen *Förskolan – barns första skola* består av två delkurser:

Delkurs 1 – Förskolans historia, värdegrund och samhällliga villkor, 7,5 hp

Delkurs 2 – Barns utveckling i relation till lärande i förskolan, 7,5 hp

I första delkursen behandlas *förskolans historia, framväxt, värdegrund och samhällliga villkor*. Vad har möjliggjort utvecklingen av förskolan och förskolläraryrket? Hur kan vi förstå förskolan som en *samhällelig institution*?

Svensk förskola, skola och fritidshem är statligt reglerade verksamheter. Som anställda inom skola och förskola måste vi därför ha kunskap och kännedom om de texter som reglerar och stödjer oss i vårt arbete. Dessa dokument brukar benämnas *styrdokument* och är utformade i demokratiska processer på olika samhällliga nivåer. Som förskollärare måste vi vara förtrogna med dessa dokument för att de skall kunna fungera som det stöd för verksamheten och yrkesrollen som det är tänkt. Läroplanen anger inte hur målen ska nås, detta överläts till de verksamma i förskolan att finna svar på. Därför måste man också kunna *tolka och kritiskt granska* styrdokument och regelverk.

Den första delkursen behandlar också *demokrati- och värdegrundsfrågor* och de värden, värderingar och normer som utgör grunden för en förskollärares pedagogiska handlingar samt hur undervisningen kan formas så att den präglas av olika perspektiv på *hållbar utveckling*.

Kunskapsbegreppets komplexitet liksom teorier *om barns lärande och utveckling* kommer att behandlas i den andra delkursen. Delkursens bärande tema är att utveckling och lärande, dels sker i såväl vardagliga som formella sammanhang, dels handlar om individuella och kollektiva förändringsprocesser som hänger samman med barns olika förutsättningar och skiftande villkor. Hur kan kunskap, lärande och utveckling förstås? Hur gör man för att stödja och stimulera alla barns utveckling och lärande?

2 Kursens syfte och mål

Kursens övergripande syfte är att den studerande skall utveckla en förståelse för dagens förskola och dess verksamhet genom kunskap om och förståelse för de historiska och samhälleliga villkor som präglat och alltjämt präglar förskolan som institution samt dess styrning och organisation. Demokratin, värnandet om de mänskliga rättigheterna, värdegrundsfrågor samt utbildningsväsendets bidrag till kunskaper om en hållbar utveckling behandlas. Kursen syftar också till att den studerande ska utveckla grundläggande kunskaper om barns utveckling och lärande som grund för sin professionella verksamhet.

Delkurs 1: Förskolans historia, värdegrund och samhälleliga villkor, 7.5 hp

Förväntade studieresultat

Efter avslutad kurs ska studenten kunna:

- redogöra för utbildningsväsendet och dess samhälleliga roll ur ett historiskt och ett samtida perspektiv med särskilt fokus på förskola
- beskriva, tolka, tillämpa och diskutera förskolans olika styrdokument
- förklara och förhålla sig till frågor om demokrati och till förskolans demokrati- och värdegrundsuppdrag, samt till förskollärarens demokratifostrande funktion
- redogöra för och förhålla sig till barn som medborgare samt de mänskliga rättigheterna (barnkonventionen) i relation till genus, klass, mångfald liksom olika perspektiv på hållbar utveckling
- redogöra för vad uppdraget som förskollärare innebär och förhålla sig till förskolan som arbetsplats och samhällelig institution
- tillämpa ett grundläggande akademiskt skrivande
- visa kunskap om och förmåga till kommunikativ kompetens

Delkurs 2: Barns utveckling i relation till lärande i förskolan, 7.5 hp

Förväntade studieresultat

Efter avslutad kurs ska studenten kunna:

- beskriva och visa förståelse för olika teorier kring lärande och lärandets villkor
- identifiera skillnader och likheter mellan olika kunskapstraditioner i och utanför förskolan
- beskriva olika teorier om barns utveckling samt visa på pedagogiska konsekvenser av dessa
- använda observation som vetenskaplig metod
- tillämpa ett vetenskapligt förhållningssätt i sin roll som studerande i högre utbildning och för utvecklandet av ett yrkeskunnande

Dessa förväntade studieresultat examineras enligt beskrivning i följande avsnitt.

3 Kursens examinationer och bedömning

Institutionen för pedagogik, psykologi och idrottsvetenskap (PPI) har huvudansvaret för kursen och examinerar samtliga poäng.

När du skickar/lämnar in uppgifter till din basgruppslärare vill vi att alla dokument är tydligt namngivna och att antalet sidor finns med (vi skriver ut på gemensamma skrivare på institutionen). Använd följande sidhuvud:

Linnéuniversitetet Institutionen för pedagogik, psykologi och idrottsvetenskap LGFOD 1FL001, Förskolan – barns första skola Anna Andersson (och andras namn om det är en gruppuppgift) Basgrupp XX Uppgift XX
--

Examination sker i relation till förväntade studieresultat, muntligt eller skriftligt, enskilt eller i grupp. Samtliga seminarier/workshops där lärare medverkar är en form av examination.

Vid bedömning av uppgifter ser läraren först till om hela uppgiften är genomförd enligt studieguidens föreskrifter, bl a beträffande innehåll, form och omfattning samt om litteratur som hör till uppgiften har använts och synliggjorts. Därefter bedöms uppgiftens kvalitet i förhållande till bedömningskriterier för varje uppgift.

Att vara aktivt deltagande i olika seminariediskussioner och workshops ses som en förutsättning för att du ska lyckas utveckla och fördjupa din kunskap och förståelse i relation till kursens innehåll, litteratur och frågor och därmed lyckas genomföra uppgifterna på ett tillfredställande sätt, men även som ett kvalitativt kriterium.

Det är viktigt att du behärskar en tydlig och konsekvent referenshantering i de texter du lämnar in. För att undvika frågetecken kring tankars ursprung i dina arbeten vi vill därför att du besöker Refero - antiplagieringsguiden, om hur du använder och refererar till andras texter. <http://www.bi.hik.se/Refero/Intro.php> . Inlämnade examinationsuppgifter granskas i ett antiplagiatssystem kopplat till lärplattformen Moodle.

Kommentarer på inlämnade uppgifter kan du räkna med att få efter 20 arbetsdagar från angivet inlämningsdatum. Om uppgiften ej är godkänd eller behöver kompletteras är nästa inlämningstillfälle ca sex veckor efter det första. Uppgift som ej lämnats in eller godkänts vid dessa båda tillfällen erbjuds ett tredje provningstillfälle i slutet av terminen. Vid behov av fler provningstillfällen erbjuds detta i samband med att kursen ges nästa gång. Observera att kursen kan vara förkunskapskrav för kommande kurser.

Examinationer i UVK-kurs LGFOD 1FL001 Förskolan – barns första skola (15 hp)

Delkurs 1: Förskolans historia, värdegrund och samhällliga villkor

1101 (3,5 hp) Förskolans historia, styrning och samhällliga villkor

- Aktivt deltagande i workshop *Läroplan för förskolan* U/G
- Examinationsuppgift 1 - skriftlig inlämningsuppgift
Förskolans historia, styrning, organisation och samhällliga villkor U/G/VG

För GODKÄNT på momenten ovan krävs att

- samtliga delar är genomförda och bedömda minst godkänt

För VÄL GODKÄNT krävs, utöver att uppfylla kriterier för godkänt, att

- examinationsuppgift 1 är bedömd VG

1102 (4 hp) Demokrati och värdegrund

- Aktivt deltagande i Workshop: Rollspel U/G
- Reflektionsuppgift U/G
- Gruppuppgift samt redovisning
Ett pedagogiskt och etiskt dilemma U/G
- Examinationsuppgift 2 – skriftlig inlämningsuppgift
Demokrati och värdegrund U/G/VG

För GODKÄNT på momenten ovan krävs att

- samtliga delar är genomförda och bedömda minst godkänt

För VÄL GODKÄNT krävs, utöver att uppfylla kriterier för godkänt, att

- examinationsuppgift 2 är bedömd VG

Delkurs 2: Barns utveckling i relation till lärande i förskolan

1103 (7,5 hp) Barns utveckling i relation till lärande i förskolan

- Workshop: *Kunskap och lärande* – aktivt deltagande U/G
- Seminarieuppgift /Workshop - aktivt och förberett deltagande i seminarium/workshop *Lärande* U/G
- Examinationsuppgift 3 – skriftlig inlämningsuppgift
Kunskap och lärande U/G/VG
- Fältstudieuppgift – *Observation av pedagogisk verksamhet*
Inklusive bearbetande seminarium U/G
- Examinationsuppgift 4 – skriftlig inlämningsuppgift
Barns utveckling i relation till lärande i förskola U/G/VG

För GODKÄNT på momentet ovan krävs att

- samtliga delar är genomförda och bedömda minst godkänt.

För VÄL GODKÄNT på momentet ovan krävs, utöver uppfyllda kriterier för godkänt, att

- båda examinationsuppgifterna är bedömda väl godkänt

För GODKÄNT på kursen som helhet, 1 FL001 15 hp, krävs att

- samtliga moment, dvs 1101, 1102 samt 1103 är godkända

För VÄL GODKÄNT på kursen som helhet, krävs utöver kriterier för godkänt, att

- minst 7,5 hp är bedömt väl godkänt

4 Undervisningsformer

Föreläsningar för överblick och fördjupning

Närvaro vid kursens föreläsningar rekommenderas av ett flertal skäl:

(1) En föreläsare sätter vanligtvis in det aktuella ämnesområdet och aktuell litteratur i *ett vidare sammanhang* vilket gör att kurslitteraturens texter blir begripligare.

(2) Föreläsaren kan också presentera *olika perspektiv* på det problemområde som avhandlas och därmed bana väg för ditt eget arbete med att tolka och försöka förstå viktiga aspekter på det aktuella området och litteraturen.

(3) En föreläsare kan i sin föreläsning också *belysa och fördjupa* särskilt väsentliga och intressanta avsnitt inom ett problemområde och därmed kanske inspirera till en fördjupning i ett visst intresseområde.

En föreläsning är således aldrig en enkel, ”mekanisk” överföring och förmedling av kurslitteraturen. Det förutsätts att du själv läser den aktuella kurslitteraturen, men en föreläsning kan på olika sätt stödja en sådan inläsning och läroprocess.

Seminarier

Ett syfte med seminarier är att i grupp behandla ett innehåll med hjälp av i förväg angiven litteratur. Ett annat syfte är att skapa goda förutsättningar för lärande i samspel med andra. I detta samlärande uppstår nya tankar och idéer, olika perspektiv möts och bryts. Närvaro och aktivt deltagande vid dessa seminarier är *obligatoriskt*. Varje student skall infinna sig till seminariet *väl inläst* och i de flesta fall *skriftligt förberedd*.

Till vissa av kursens seminarier finns i denna studieguide seminarieuppgifter bestående av frågeställningar eller uppgifter som du skriftligt ska ha *bearbetat inför seminariet*. Det är dessa texter som utgör en stomme för de diskussioner och överläggningar som förväntas komma till stånd vid seminariet.

Du förbereder dig inför dessa seminarier genom att utgå från seminarieuppgiften och skriftligt sammanfatta och reflektera över innehåll i föreläsningar och/eller kurslitteratur. Dessa texter utgör sedan underlag för diskussionerna på seminarierna där innehållet examineras. Det innebär att du muntligt ska kunna redogöra för din skriftliga reflektion, diskutera och problematisera innehållet i din och andras texter tillsammans med övriga studenter i gruppen. Du ska också vara beredd att läsa hela eller delar av din text. Det är alltså viktigt att du kommer till seminariet påläst och väl förberedd, vilket är en förutsättning för att seminariet skall bli ett forum för lärande. De flesta seminarierna leds av en lärare.

Vi rekommenderar att du efter varje seminarium förändrar, kompletterar och kommenterar din text i en form som passar dig. De bearbetade texterna kan sedan användas som underlag för kommande examinationsuppgifter eller reflektioner av olika slag. På detta sätt knyter du också samman kursens olika delar till en helhet.

Workshop

Workshop är en variant av seminarium som inte kräver inläsning och skriftlig förberedelse i samma utsträckning. En workshop är ett seminarium av mer praktiskt karaktär, t ex rollspel. Närvaro och aktivt deltagande är *obligatoriskt* även vid dessa tillfällen.

Kurslitteratur

Litteraturen i kursen är till för att bredda och fördjupa din förståelse. Litteraturen examineras i seminarier och skriftliga uppgifter. Det är därför av stor vikt att litteraturen synliggörs i dina inlämningsuppgifter. Det innebär att referenser och referenslista ska finnas med i alla texter som lämnas in till läraren.

Basgrupper / studiegrupper

Under kursen är studenterna indelade i basgrupper med ca 20-25 studenter i varje grupp. Basgruppen utgör en social tillhörighet men är också den grupp som träffas och bearbetar kursens innehåll vid seminarier/workshops. Seminarierna leds vid de flesta tillfällena av en basgruppslärare. Basgruppsläraren är studentens närmaste kontaktperson under kursen och den som också bedömer studentens uppgifter.

Basgruppen kommer vid ett antal tillfällen att arbeta i mindre grupper om 4 studenter per grupp. Denna lilla grupp benämns studiegrupp.

Fältstudier

För att förstärka kopplingen till utbildningens verksamhetsförlagda del kommer fältstudier att genomföras. Under fältstudierna kommer du att studera olika innehållsområden/fenomen i förskolan.

Moodle

Moodle är en digital miljö som används för kommunikation och publicering vid lärarutbildningen. Du loggar in genom att gå till <http://lnu.se>, därefter klickar du på "Mitt Lnu" högst upp på sidan. När du loggat in på "Mitt Lnu" presenteras dina kurser under rubriken "Mina kurser". När du klickar på den kurs du ska läsa i Moodle, öppnar sig denna lärplattform i ett nytt webbfönster. Logga in med ditt användarnamn och lösenord igen och du kommer direkt till kursen. Ta gärna del av manualen som finns att tillgå. Förhoppningsvis har du redan registrerat dig och fått inloggningsuppgifter till Moodle. Om inte gör du det här:

<http://lnu.se/student/ny-student>

I Moodle har vi skapat ett "klassrum" för kursen där du hittar information som du söker om kursens upplägg i form av scheman, kursplaner och studieguide. Här kan du kommunicera med din basgruppslärare och/eller kurskamrater i olika forum/ diskussionsgrupper. Blackboard används också för *kontinuerlig information* under kursens gång, t ex kommer eventuella förändringar i schemat och information om examinationer att anslås här.

Fysiska träffar

Utbildningen ges på distans vilket innebär att du i de flesta fall kommer att arbeta med datorn som redskap via utbildningsplattformen. I kursen ingår fyra obligatoriska fysiska träffar under våren vilka kommer att förläggas till Linnéuniversitetet, campus Växjö enligt följande ramtider:

Träff 1: v 11, 2012

Tisdag 13/3 kl 10.00 – fredag 16/3 kl 15.00 (4 dagar)

Träff 2: v 15, 2012

Tisdag 10/4 kl 10.30 – torsdag 12/4 kl 15.00 (3 dagar)

Träff 3: v 19, 2012

Måndag 7/5 kl 10.30 – onsdag 9/5 kl 15.00 (3 dagar)

Träff 4: v 24, 2012

Måndag 11/6 kl 10.30 – onsdag 13/6 kl 15.00 (3 dagar)

Schema

Det schema som finns tillgängligt i Moodle är preliminärt vilket innebär att det kan komma att ske mindre förändringar. Det är därför viktigt att du ständigt håller dig à jour genom att alltid läsa alla meddelanden i Moodle.

Att planera sina studier

Distansstudier ställer krav på att du organiserar ditt liv så att du får tid för dina studier i ditt vanliga liv där familj, arbete och fritidsaktiviteter vill ha utrymme. Det är viktigt att du känner stöd av såväl din familj som av din arbetsgivare. Prata gärna igenom vilka förutsättningar du har för studierna med din omgivning. En annan viktig grupp att rådfråga och prata med, t ex om hur de hanterar olika situationer inom och utanför kursen, är dina kurskamrater. Du kan även vända dig till din basgruppslärare med olika frågor.

Gör gärna en personlig tidsplan för dina studier under våren, gärna veckovis. Ett gott råd brukar vara att läsa igenom alla uppgifter, se vilken litteratur som ska läsas och när den ska vara läst. Börja med litteraturläsningen i god tid och gör dina uppgifter inom utsatt tid. I gruppuppgifter är ni alla resurser för varandras lärande och därigenom är dessa svåra att ta igen.

Om du blir sjuk

Om du pga. sjukdom inte kan delta i en uppgift eller närvara vid ett fysiskt möte måste du kontakta kursansvarig eller din basgruppslärare. Beroende på tillfälle och omständigheter avgör basgruppsläraren i samråd med student och kursansvarig lämpligt sätt att komplettera det missade kursmomentet.

5 Kontaktpersoner

Kursansvarig:

AEK Anne Ekman
tel: 0470-70 82 65
e-post: anne.ekman@lnu.se

Basgrupplärare:

AEK Anne Ekman	tel: 0470-70 82 65 e-post: anne.ekman@lnu.se
GHE Gunilla Herrlin	tel: 0470-70 86 72 e-post: gunilla.herrlin@lnu.se
GSU Gunilla Sunesson	tel: 0470-70 88 75 e-post: gunilla.sunesson@lnu.se
MOL Maria Olsson	tel: 0470-70 88 75 e-post: maria.olsson@lnu.se

Föreläsare:

AEK	Anne Ekman
BLU	Birgitta Lundbäck
BSW	Birgitta Söderlund Wijk
EKL	Eva Klinthäll
EMA	Emma Magnusson
GHE	Gunilla Herrlin
HJE	Håkan Jenner
ISV	Idor Svensson
JNI	Jörgen Nilsson
LFR	Lena Fritzen
LRE	Linda Reneland
LEK	Liselotte Eek-Karlsson
LNI	Leif Nilsson
MJO	Maude Johansson
MTR	Mats Trondman
SLU	Stefan Lundholm

6 Kursens innehåll

Notera att denna översikt inte innehåller detaljer utan måste kompletteras med schemat.

Träff 1: Förskolans historia, framväxt, styrning, organisation och samhälleliga villkor

Den första dagen börjar med att alla hälsas välkomna till Linnéuniversitetet och förskolläraryrket av lärarutbildningens kansli. Kansliet informerar om programmets struktur, innehåll och praktiska frågor. Efter lunch föreläser Mats Trondman, professor i kultursociologi om vad det kan innebära att vara förskollärare i ett föränderligt samhälle och vad som kan krävas av framtidens lärare. Kursen 1FL001 Förskolan – barns första skola introduceras av kursansvarig som går igenom upplägg, undervisningsformer och innehåll.

Under dessa fyra första dagar behandlas i litteratur och föreläsningar utbildningsväsendet och *förskolans historia och framväxt, förskolan som organisation*, vad som format den och hur den i sin tur formar andra. Inslagen handlar om den betydelse som förskolan har haft och har såväl för samhället i stort som för den enskilde individen. Många har uppfattningar om hur förskolan borde se ut och hur man bör arbeta i förskolan, men inte lika många vet hur förskolan egentligen ser ut och varför. De *styrdokument* som formulerar förskolans och förskollärares samhällsuppdrag presenteras genom föreläsningar och en workshop. Målet är att du ska kunna beskriva, tolka, tillämpa och diskutera förskolans olika styrdokument, få insikt i hur olika tolkningar kan ta sig uttryck i verksamheten samt kunna redogöra för vad uppdraget som förskollärare innebär och förhålla dig till förskolan som arbetsplats och samhällelig institution.

Vidare introduceras begreppet *vetenskapligt förhållningssätt*, att *skriva för att tänka och lära* samt *retorik* och *akademiskt skrivande*. Dessa kursmoment ska sedan tillämpas i såväl denna kurs som i kommande kurser.

Studenter och basgruppslärare får vid denna första träff också tillfälle att lära känna varandra under seminarier och workshops. Träffen avrundas med en genomgång av studieguiden och den uppgift (se examinationsuppgift 1) som ska genomföras till nästa träff samt praktiska frågor.

Innehållet är i första hand knutet till följande förväntade studieresultat (se kursplan):

- redogöra för utbildningsväsendet och dess samhälleliga roll ur ett historiskt och ett samtida perspektiv med särskilt fokus på förskola
- beskriva, tolka, tillämpa och diskutera förskolans olika styrdokument
- redogöra för och förhålla sig till barn som medborgare samt de mänskliga rättigheterna (barnkonventionen) i relation till genus, klass, mångfald liksom olika perspektiv på hållbar utveckling
- redogöra för vad uppdraget som förskollärare innebär och förhålla sig till förskolan som arbetsplats och samhällelig institution
- tillämpa ett grundläggande akademiskt skrivande
- visa kunskap om och förmåga till kommunikativ kompetens

Litteratur som behandlas:

Aktuella styrdokument för förskolan

Ask, Sofia (2011) *Hållbara texter: Att skriva för studier och arbetsliv*

Broady, Donald (2007) *Den dolda läroplanen*

Dimenäs, Jörgen [red.] (2007) *Lära till lärare: att utveckla läraryrket*, kap 1

Fällman, Barbro(2002) *Tala & engagera. Populär presentationsteknik.*

Lundgren m fl (2010) *Lärande, skola och bildning*, kap 1-4

Markstöm, Ann-Marie (2007) *Att förstå förskolan: vardagslivets institutionella ansikten*, kap 1-6, 11-13

Riddersporre, Bim & Persson, Sven (2010) *Utbildningsvetenskap för förskolan*, del I

Utbildningsdepartementet (2010) *Förskola i utveckling – bakgrund till ändringar i förskolans läroplan*

Föreläsningar:

Om konsten att bli lärare (Mats Trondman – se ovan)

Skriva för att tänka och lära

Vilken betydelse har skrivande för studenters lärande? Föreläsningen tar med utgångspunkt i sociokulturell teori upp samspelets och språkets betydelse för tänkande och lärande. Skillnaden mellan tankekrivande eller reflektionsskrivande *och* skriva för att kommunicera tas upp och diskuteras genom konkreta exempel

Föreläsare: Eva Klinthäll, adjunkt i pedagogik och högstadielärare

Förskolans historia och framväxt

Föreläsningen ger en historisk tillbakablick och visar hur förskolan och förskolläraryrket växt fram och utvecklats.

Föreläsare: Birgitta Lundbäck, adjunkt i pedagogik, förskollärare och specialpedagog

Förskolans styrdokument

Svensk förskola är en statligt reglerad verksamhet. Under denna föreläsning kommer du att bekanta dig med förskolans styrdokument i allmänhet och läroplanen i synnerhet. Staten, men även den enskilda kommunen, utarbetar olika texter och dokument för att styra och kontrollera förskolans och skolans verksamhet.

Föreläsare: Birgitta Söderlund Wijk, adjunkt i pedagogik, förskollärare och rektor

Barnkonventionen

Syftet med denna föreläsning är att ge ökad kännedom om Barnkonventionen som internationellt styrdokument och dess innehåll. Föreläsningen utgår från Barnkonventionens artiklar och sätter in dessa i ett sammanhang, såväl i förskola, fritidshem och skola som i samhället och världen i stort.

Föreläsare: Anne Ekman, adjunkt i pedagogik, förskollärare och specialpedagog

Den dolda läroplanen

Den utbildning som sker i förskolan, fritidshemmet och skolan är beroende av många olika saker, exempelvis lärares kompetens, barnen/elevernas medverkan men även hur arbetet i förskolan och skolan är organiserat. Vid föreläsningen diskuteras det samhällsuppdrag som förskolan och skolan har i förhållande till förskollärares roll. En del av de uppgifter förskolan har i samhället kan uppfattas som ganska självklara, medan vissa andra kanske man inte alls har funderat på. I föreläsningen tas det som ibland kallas för "den dolda läroplanen" upp, det vill säga det som barnen/eleverna faktiskt lär sig i förskolan/skolan men som inte finns med i läroplanerna.

Föreläsare: Stefan Lundholm, adjunkt i sociologi vid institutionen för samhällsvetenskap (SV)

Hur tänker man vetenskapligt?

I föreläsningen kommer innebörden av vetenskapligt förhållningssätt att tas upp och hur det kan bidra till att fördjupa dina studier under utbildningstiden men också utveckla en förskollärares arbete.

Föreläsare: Linda Reneman-Forsman, lektor i pedagogik och lågstadielärare

Lärares retorik

Hur får man andra att lyssna? Hur gör man sin framställning intressant och tydlig? Hur kan man strukturera en framställning? Detta är några av retorikens grundfrågor och viktigt för dig såväl som student som blivande förskollärare.

Föreläsare: Emma Magnusson, adjunkt vid institutionen för språk och litteratur (SOL)

Akademiskt skrivande

Under din utbildningstid kommer det att ställas krav på dina skriftliga kunskaper och färdigheter. Inlämningsuppgifter och rapporter måste skrivas på ett korrekt och välfungerande språk, ha en god struktur och tydlig röd tråd samt ha noggranna källhänvisningar och vedertagen referensteknik.

Föreläsare: Emma Magnusson, adjunkt vid, adjunkt institutionen för språk och litteratur (SOL)

Träff 2: Demokrati och värdegrund

Vid denna träff behandlas demokrati- och värdegrundsuppdraget. Målet är att du ska kunna förklara och förhålla dig till frågor om demokrati och till förskolans demokrati- och värdegrundsuppdrag samt till förskollärares demokratifostrande funktion. Som stöd för detta genomförs en workshop med rollspel där olika pedagogiska/etiska dilemman står i fokus samt en förberedande diskussion med anledning av det grupparbete som fokuserar demokrati och värdegrundsfrågor, (se gruppuppgift), som ska genomföras i mellanperioden och redovisas vid nästa träff.

Gruppuppgift, examinationsuppgift (se examinationsuppgift 2) samt individuell reflektionsuppgift (se reflektionsuppgift) kommer att presenteras i samband med avslutningen av denna träff.

Innehållet är i första hand knutet till följande förväntade studieresultat (se kursplan):

- beskriva, tolka, tillämpa och diskutera förskolans olika styrdokument
- förklara och förhålla sig till frågor om demokrati och till förskolans demokrati- och värdegrundsuppdrag, samt till förskollärares demokratifostrande funktion
- redogöra för och förhålla sig till barn som medborgare samt de mänskliga rättigheterna (barnkonventionen) i relation till genus, klass, mångfald liksom olika perspektiv på hållbar utveckling
- redogöra för vad uppdraget som förskollärare innebär och förhålla sig till förskolan som arbetsplats och samhällslig institution
- tillämpa ett grundläggande akademiskt skrivande
- visa kunskap om och förmåga till kommunikativ kompetens

Litteratur:

Aktuella styrdokument för förskolan

Björneloo, Inger (2008) *Hållbar utveckling. Att undervisa utifrån helheter och sammanhang.*

Lundgren m fl (2010) *Lärande, skola, bildning.* Kap 3

Orlenius, Kennert & Bigsten, Airi (2008) *Den värdefulla praktiken: yrkesetik i pedagogers vardag.*

Föreläsningar:

Värdepedagogik och hållbar utveckling

Föreläsningen handlar om lärares fostransuppdrag. Vad står det i styrdokumentet och vad betyder det? Föreläsningen tar också upp olika tolkningar av begreppet hållbar utveckling utifrån ekologiska, sociala och ekonomiska aspekter. Rättvisa, demokrati och jämlikhet diskuteras kopplat till inflytande och makt. Vi diskuterar begreppet likabehandling och hur det kan omsättas i praktiken.

Föreläsare Liselotte Eek-Karlsson, adjunkt.

Värdegrund och etik i förskolan

I ditt blivande arbete som förskollärare är du själv ett redskap i den pedagogiska verksamheten. Vilka värderingar har du och hur ställer sig dessa i relation till förskolans styrdokument? Föreläsningen lägger grunden för etiska diskussioner och förhållningssätt i förskoleverksamheten.

Föreläsare: Gunilla Herrlin, adjunkt i pedagogik, förskollärare och rektor

Sekretess och juridik

I föreläsningen behandlas begrepp som etik, moral, juridik, förtroende och respekt. Är myndighetsutövning på ett professionellt och mänskligt sätt möjligt? Vad får jag säga eller skriva och vad bör jag säga eller skriva?

Föreläsare: Jörgen Nilsson, adjunkt i pedagogik, mellanstadielärare och rektor

Träff 3: Kunskap och lärande

För alla kategorier av lärare är kunskap och lärande centrala begrepp. Uppfattningar om vad kunskap är, om vad som är viktig och mindre viktig kunskap, om vad kunskap kan och skall användas till har dock växlat över tid. Likaså existerar många olika uppfattningar om hur människan lär och utvecklas. Såväl filosofer som forskare har länge försökt besvara frågor om kunskapens ursprung och dess förändring, frågor om lärandets processer och lärandets villkor.

Hur kunskap värderas/ts kulturellt och historisk, dess grunder och konsekvenser är viktigt att känna till för att kunna anlägga ett kritiskt granskande perspektiv. En kritisk granskande kompetens som vilar på vetenskapliga grundinsikter och kunskaper är en målsättning för högre utbildning och *syftar till att ni skall utvecklas bortom personligt tyckande ochoreflekterad tradition*. Med en sådan grundkompetens kan ni komma att bidra till analys och utveckling av de verksamheter ni verkar inom. Vägen dit är lång men påbörjas här med inslag som kopplar vetenskaplighet till utveckling inom yrket.

I ditt kommande yrke som förskollärare är en av dina uppgifter att stödja barn i sitt lärande, men vad är lärande och hur sker det? Det är barnen som erövrar omvärlden, men det är förskolläraren som skapar möjligheter för detta genom att stödja, möta och utmana dem i sitt lärande. Klassiska teoritraditioner i förhållande till lärande kommer att behandlas, hur dessa traditioner kommer till uttryck i pedagogisk praktik och vad som krävs av förskollärare i skärningspunkten mellan teori och praktik belyses i samband med denna träff.

Vid denna träff står begreppen *kunskap och lärande* i fokus. Båda begreppen kan förstås på många olika sätt och innehålla flera dimensioner. I detta sammanhang är pedagogik som

såväl praktiskt arbete som vetenskapligt ämne centralt. Ett mål för alla lärare är att åstadkomma pedagogiska möten.

Träffen inleds med redovisning av gruppuppgiften ”Ett pedagogiskt och etiskt dilemma”. Ett spontanskrivande kring begreppen kunskap och lärande ligger till grund för en workshop där du relaterar begreppen till dina egna erfarenheter och upplevelser. I samband med seminarium/workshop, som ska vara skriftligt förberett (se seminarieuppgift och workshop: Lärande), bearbetas de fyra ledande traditionerna i synen på lärande som en gruppuppgift som redovisas dagen efter. Att iaktta och observera en pedagogisk praktik och försöka förstå denna bl a med hjälp av begrepp från lärandeteorier är syftet med de fältstudier som sedan ska genomföras till nästa träff (se fältstudieuppgift). Denna träff avrundas därför med en föreläsning om observation och en presentation fältstudien. Även examinationsuppgiften (se examinationsuppgift 3) presenteras.

Innehållet är i första hand knutet till följande förväntade studieresultat (se kursplan):

- beskriva och visa förståelse för olika teorier kring lärande och lärandets villkor
- identifiera skillnader och likheter mellan olika kunskapstraditioner i och utanför förskolan
- använda observation som vetenskaplig metod
- tillämpa ett vetenskapligt förhållningssätt i sin roll som studerande i högre utbildning och för utvecklandet av ett yrkeskunnande

Litteratur:

Aktuella styrdokument för förskolan

Dimenäs, Jörgen (red.) (2007). *Lära till lärare*, kap 1-3

Gustavsson, Bernt (2002). *Vad är kunskap? En diskussion om praktiskt och teoretisk kunskap*

Phillips, Denic C & Soltis, Jonas F. (2010) *Perspektiv på lärande*. Kap 1,3,5 och 6

Pramling Samuelsson, Ingrid & Johansson, Eva. *Barns tillvaro – lekande och lärande personer* (artikel)

Lundgren, Ulf P., Säljö Roger & Liberg, Caroline (red.) (2010) *Lärande, skola, bildning*. Kap 5

Föreläsningar:

Vad är pedagogik? Och vilka frågor kan pedagogiken besvara?

Pedagogik som vetenskaplig disciplin är förstas ett väsentligt vetenskapligt område i en utbildning där pedagoger utbildas, exempelvis i den svenska lärarutbildningen. I denna föreläsning behandlas och diskuteras åtskillnaden mellan *pedagogik som vetenskap* och *pedagogiskt, praktiskt arbete*. Pedagogiskt, praktiskt arbete förekommer inte bara i skolan utan också inom en rad andra samhälleliga områden. I föreläsningen fokuseras inte bara vad som skiljer den vetenskapliga pedagogiken från praktisk pedagogik. Föreläsaren kommer också in på hur den vetenskapliga pedagogiken i olika avseenden kan kopplas till pedagogisk praktik. Just dessa kopplingar, som också kan uttryckas som kopplingar mellan ”teori” och ”praktik” är framträdande och av stor vikt inom modern lärarutbildning.

Föreläsare: Lena Fritzén, professor i pedagogik

Kunskap – vad är det?

Kunskap är inget enkelt och entydigt begrepp. Genom historien har filosofer och tänkare formulerat idéer och tankar om kunskapens väsen. Vad är egentligen viktig kunskap - idag och i framtiden? Och hur kan man se kunskapens olika former?

Föreläsare: Håkan Jenner, professor i pedagogik

Kunskap och lärande i pedagogisk praktik

Föreläsningen utgår från fyra olika lärandesituationer. Den syn på kunskap, lärande, elever och lärare som kommer till uttryck i de fyra lärandesituationerna kopplas till olika pedagogiska teorier. Därefter ställs frågan hur läraren och pedagogen kan förhålla sig till lärandets teori och praktik. Viktiga kompetenser i läraryrket tas upp och begreppet reflekterande och kritisk praktiker lanseras.

Föreläsare: Eva Klinthäll, adjunkt i pedagogik och högstadielärare

Observation som metod

Förmågan att observera är en del av förskollärares yrkesvardag. Genom att observera och koppla dina observationer till aktuell forskning ökar dina kunskaper om olika fenomen i förskolans pedagogiska praktik. Föreläsningen behandlar observation som ett redskap och introducerar samtidigt din första fältstudieuppgift.

Föreläsare: Birgitta Söderlund Wijk, adjunkt i pedagogik, förskollärare och rektor

Träff 4: Utveckling och lärande

I samband med kursens sista träff behandlas frågor om hur människor lär och utvecklas. Lärande och utveckling är två begrepp som samspelar och på många sätt är varandras förutsättning. Det är därför viktigt att förskollärare är insatta i utvecklingspsykologiska teorier och begrepp och förstår betydelsen av dessa i en lärprocess.

Träffen inleds med en bearbetning/diskussion av genomförd fältstudie. Därefter ges ett antal föreläsningar kring utveckling och lärande och slutligen presenteras kursens sista uppgift (se examinationsuppgift 4). Träffen avslutas med information från lärarutbildningens kansli.

Innehållet är i första hand knutet till följande förväntade studieresultat (se kursplan):

- beskriva och visa förståelse för olika teorier kring lärande och lärandets villkor
- identifiera skillnader och likheter mellan olika kunskapstraditioner i och utanför förskolan
- beskriva olika teorier om barns utveckling samt visa på pedagogiska konsekvenser av dessa
- använda observation som vetenskaplig metod
- tillämpa ett vetenskapligt förhållningssätt i sin roll som studerande i högre utbildning och för utvecklandet av ett yrkeskunnande

Litteratur:

Aktuella styrdokument för förskolan

Brodin & Hylander *Att bli sig själv: Daniel Sterns teori i förskolans vardag*

Hwang, Philip & Nilsson, Björn (2011). *Utvecklingspsykologi*

Sommer, Dion (2008). *Barndomspsykologi: utveckling i en förändrad värld*

Föreläsningar:

Sociala, kulturella och utvecklingspsykologiska aspekter av lärande

I denna populärvetenskapliga föreläsning diskuteras hur människor lär och utvecklas i olika åldrar och sammanhang. Vi knyter an till litteraturen och försöker resonera om dess innehåll i förhållande till de uppväxt- och levnadsvillkor som dagens barn, unga och vuxna har. Framför allt betonas den stora roll förskollärare och lärare kan spela för sina barn och elever

Föreläsare: Leif Nilsson, lektor i pedagogik och förskollärare samt Idor Svensson, lektor i psykologi, psykolog och fritidspedagog

Anknytning och socio-emotionell utveckling under förskole- och skolåldern

Föreläsningen kommer att betona anknytningens betydelse för utveckling av identitet och självkänsla

Föreläsare: Maude Johansson, doktorand i psykologi och leg. psykolog samt Idor Svensson, lektor i psykologi, leg. psykolog och fritidspedagog

Fysisk-motorisk utveckling

Föreläsningen belyser generella drag i förskolebarns motoriska utveckling, vad som kan påverka denna utveckling och hur förskolans miljö och arbete kan stimulera barns motoriska utveckling."

Föreläsare: Birgitta Lundbäck, adjunkt i pedagogik, förskollärare och specialpedagog

Barndomspsykologi – vad är det?

Under de senaste årtiondena har det skett väsentliga förändringar när det gäller internationell forskning om barn. Nya kunskaper gör att barns utveckling numera betraktas utifrån relationen till det aktuella samhället, kulturen och det vardagsliv barnet befinner sig i. Föreläsningen utgår från begreppet "Barndomspsykologi" men ger även en historisk tillbakablick där andra begrepp var rådande.

Föreläsare: Gunilla Herrlin, adjunkt i pedagogik, förskollärare och rektor

7 Uppgifter

Workshop - Läroplan för förskolan

Genomförs i samband med träff 1

Läroplanen innehåller olika avsnitt men måste förstås i ett sammanhang. Förskolans mål och riktlinjer skall förstås mot den bakgrund som värdegrund och uppdrag anger. För att kunna tolka mål och riktlinjer behöver man alltså kunna sätta dem i sitt sammanhang, ”allt hör ihop”.

Målen i läroplanen ger oss en vägledning om vilket innehållet i förskolan skall vara i form av vad barn ska ges möjlighet att utveckla och lära. Målen under de olika rubrikerna i läroplanen måste flätas samman och ses som en helhet, de måste också förstås i relation till förskolans värdegrund och uppdrag.

Under föreläsningen gavs exempel på hur man kan utgå från praktiken och söka efter läroplanstexter (teori) som kunde kopplas till det vi såg. En annan uppgift är att utgå från teorin (läroplanstexter) och iscensätta pedagogisk verksamhet. Denna växelverkan mellan teori och praktik är ett ständigt förkommande inslag i förskolan. I grupper om tre ska ni nu pröva på hur det kan vara att arbeta med denna växelverkan.

OBS! Det är nödvändigt att du har med dig läroplanen!

1. Från teori till praktik

Välj ut ett mål från läroplanens kapitel 2.2 *Utveckling och lärande!*

- Vilka kopplingar finns till mål under kapitel 2.1 *Normer och värden* samt 2.3 *Barns inflytande*?
- Hur kan ert valda mål kopplas till *uppdraget*?
- Hur kan ert valda mål kopplas till *värdegrunden*?
- Vad säger *riktlinjerna* och vad kan det innebära för dig som blivande förskollärare?
- *Hur* skulle era valda mål kunna ta sig uttryck i verksamheten?

2. Från praktik till teori

Ni har fått tre fotografier hämtade ur förskolans pedagogiska praktik. För varje fotografi ska ni nu hitta kopplingar till läroplanen.

- Hur kan ni med stöd i läroplanen motivera dessa händelser?

För noggranna anteckningar över era diskussioner så att ni kan redogöra för dessa vid den gemensamma sammanfattningen!

Examinationsuppgift 1: Förskolans historia och framväxt, styrning, organisation och samhällliga villkor

Uppgiften ska skickas in i Moodle senast den 2/4

Föreläsningar:

Förskolans historia och framväxt
Förskolans styrdokument
Barnkonventionen
Den dolda läroplanen

Workshop – Läroplan för förskolan

Litteratur:

Aktuella styrdokument för förskolan
Broady *Den dolda läroplanen*
Lundgren, Säljö, Liberg m fl *Lärande, skola, bildning* kap 1-4
Markström *Att förstå förskolan, kap 1-6, 11-13*
Riddersporre & Persson *Utbildningsvetenskap för förskolan, del 1*
Utbildningsdepartementet *Förskola i utveckling – bakgrund till ändringar i förskolans läroplan*

Denna individuella skriftliga examinationsuppgift kommer att fokusera

- förskolan som organisation och dess uppdrag i samhället,
- hur läroplanstexter kan tolkas och komma till uttryck i verksamheten
- ”vad som sker bakom det som synes ske” (den dolda läroplanen)

Examinationsuppgiften består av tre deluppgifter enligt nedan:

A. Förskolan som organisation och dess uppdrag i samhället

I denna deluppgift ligger fokus på förskolan som organisation och på förskolans uppdrag i samhället: Vad är en förskola?

- Beskriv minst tre viktiga milstolpar i samhällets utveckling och vilka konsekvenser dessa fått för förskolans utveckling!
- Beskriv hur förskollärarens roll, uppdrag och funktion i förskolan har förändrats över tid fram till idag!
- Beskriv förskolans uppdrag och funktion i samhället idag!

B. Att omsätta läroplanens mål till konkret verksamhet

Välj *ett* läroplansmål under kapitel 2.2 *Utveckling och lärande* och reflektera över detta:

- Redogör för din tolkning av målet, vad kan det innebära?
- HUR skulle detta mål kunna omsättas till pedagogisk verksamhet?
- Reflektera över vad det skulle kunna innebära om förskollärare tolkar målen olika!

C. Den dolda läroplanen eller ”Vad som sker i det som synes ske”

Markströms bok bygger på en etnografisk studie i förskolan. I denna vill författaren belysa hur förskolan kan förstås, men också hur den *görs* (konstrueras) av barnens, föräldrarnas och personalens agerande. Hur tar vardagslivet sig uttryck i praktiken till skillnad från hur det är tänkt i de officiella läroplanerna? Vad är det som sker i det som synes ske? som Broady uttrycker det.

Du ska, i denna deluppgift, läsa och dra paralleller mellan *Den dolda läroplanen* (Broady) och *Att förstå förskolan* (Markström). Därefter ska du föra en diskussion kring begreppet ”den dolda läroplanen”.

- Vad innebär begreppet och hur kan det konkret komma till uttryck i förskolans verksamhet?

Omfattning: Totalt 3-5 A4 sidor

Times New Roman, 12 p, enkelt radavstånd

Bedömningskriterier:

För GODKÄNT krävs att studenten

- visar grundläggande *kunskap och förståelse* för styrdokumentens olika funktioner samt styrdokumentens roll i en pedagogisk praktik
- visar förmåga att *reflektera* över styrdokumentens roll och olika funktioner samt kunna göra *kopplingar* till en pedagogisk praktik
- skrivit en text som innehåller en *tydlig struktur* som underlättar för läsare att förstå textens innebörd
- skrivit en text som utmärks av ett *fungerande språk* innehållande ett vedertaget *referenssystem*

För VÄL GODKÄNT krävs att studenten, utöver att uppfylla kriterierna för Godkänt i sin skriftliga framställning även:

- visar på en utvecklad reflektionsförmåga i texten genom att diskutera innehållet
- visar på en breddning och fördjupad förståelse av innehållet
- visar viss förmåga att se samband och mönster, genom att t ex se paralleller

Workshop: Rollspel

Genomförs i samband med träff 2

I samband med denna workshop kommer ni att delas in i grupper och tilldelas ett antal pedagogiska dilemman utformade som rollspel. Dessa genomförs enligt instruktionerna.

Gemensam avslutande diskussion:

Vi ställs hela tiden inför valsituationer. Varje handling du utför innebär ett val. Detta blev antagligen uppenbart under era diskussioner kring etiska dilemman och de rollspel ni genomförde. Dagens workshop avslutas med att vi tillsammans diskuterar hur du upplevde de rollspel ni genomförde och de etiska dilemman ni diskuterade: Vilka tankar och reflektioner gjorde du? Var det något dilemma som du fastnade mer för än de andra? Varför?

Reflektionsuppgift: Den värdefulla praktiken

Vår egen bakgrund har betydelse för hur vi själva utvecklas som professionella pedagoger. Man kan säga att ”vi människor är som växande träd och vi har alla våra årsringar”. Skriv en text (här krävs inga referenser) där du reflekterar över:

- Vad gällde då – när du var barn? Vilka normer och värderingar var viktiga i ditt barndomshem?
- Hur ser din motsvarighet ut i dag? Vad har du kvar? Vad har du förkastat? Varför?
- Vilka förebilder har du med dig från din egen uppväxt, t ex från förskola, skola, fritidshem, arbetsliv osv? Varför är dessa betydelsefulla för dig?
- Vad tror du att detta, din ”ryggsäck”/dina tidigare erfarenheter, har för betydelse för hur du idag möter barn och hur du agerar i verksamheten?
- Hur skulle du själv vilja bli ihågkommen av de barn du kommer att möta i ditt blivande yrke som förskollärare?

Du skickar dina reflektioner till basgruppsläraren via Moodle *senast den 20/4*. På denna text får du inga ytterligare kommentarer.

Gruppuppgift: Ett pedagogiskt och etiskt dilemma

Varje studiegrupp (4 studenter/grupp) arbetar med uppgiften i diskussionsforum i Moodle under veckorna 16-18. Den skriftliga dokumentationen skickas till din basgruppslärare i Moodle senast 4/5.

Redovisning den 7/5, tid och plats: se schema

Föreläsningar:

Värdepedagogik och hållbar utveckling
Värdegrund och etik i förskolan
Sekretess och juridik
Lärares retorik

Workshop: rollspel

Litteratur:

Aktuella styrdokument för förskolan
Björneloo *Hållbar utveckling*
Fällman *Tala & Engagera*
Orlenius & Bigsten *Den värdefulla praktiken*
Utbildningsdepartementet *Förskola i utveckling – bakgrund till ändringar i förskolans läroplan*

Denna uppgift examineras individuellt men som ingående i ett gruppssamarbete (4 studenter/grupp). Uppgiften består av:

- Ett dokumenterat arbete (1 skriftligt dokument/grupp)
- En presentation/redovisning av uppgiften som också innehåller en gestaltande del, ca 15 min

Instruktioner för individuell examination i grupp

Orlenius & Bigsten (2006) menar att läraryrket är ett moraliskt projekt. Genom sina handlingar gestaltar lärare varje dag moral i sin verksamhet – direkt eller indirekt. Den dagliga praktiken är full av underliggande värden som utgör grunden för lärarens handlande och får avgörande betydelse för det uppväxande släktet, nu och i framtiden. Det är av denna anledning de också talar om *den värdefulla praktiken*. En professionell lärare behöver kunna förklara *vad* man gör och *varför* men också ha förmåga att se och förstå olika fenomen från *skilda perspektiv*. I den pedagogiska verksamheten görs många val, man tvingas ofta välja mellan olika värden då det inte alltid är möjligt att uppnå alla vid samma tillfällen. Hur ska man till exempel kunna agera så att man visar respekt och tar hänsyn både till individen och gruppen? Dessa val leder till värdekonflikter och det är då moraliska dilemman uppstår.

Utifrån föreläsningar och litteratur ska gruppen **identifiera** och gemensamt komma överens om ett pedagogiskt och etiskt dilemma (litteraturen innehåller inga färdiga situationer, däremot inspiration) **som ni också ska gestalta**. Valet av dilemma ska alltså knyta an till något/några olika avsnitt, teorier eller centrala begrepp i föreläsningarna och litteraturen till kursen.

I den skriftliga dokumentationen (se nedan) ska ni **kunna argumentera för valt dilemma och motivera detta utifrån en pedagogisk praktik.**

Därefter ska ni planera för en presentation av valt dilemma samt, i samband med presentationen, en gestaltning av dilemman. I den skriftliga dokumentationen (se nedan) ska ni **kunna argumentera för presentationsupplägget samt vald gestaltungsform.**

Till gestaltningen kan ni använda musik, bild, rörelse – analogt eller digitalt. Valet av presentation och form ska baseras på hur ni tror att gestaltningen bidrar till era studiekamraters förståelse för dilemman.

Presentationen inklusive gestaltningen av dilemman får ta ca 15 min.

Skriftlig dokumentation

Gruppens arbete ska dokumenteras ur tre aspekter:

1. Motivera ert val av dilemma – varför är detta viktigt för den pedagogiska praktiken?
2. Motivera valet av presentation utifrån era retoriska kunskaper och gestaltungsform utifrån dess kommunikativa och meningsbärande aspekter (varför just drama, recitation, digital berättelse eller vad det nu kan vara och vad ni beaktade i presentationen ur retoriska aspekter)
3. Beakta gruppens egna moraliska bevekelsegrunder och skriv något kort om gruppens arbete utifrån bedömningsaspekter (gruppmedlemmarnas ansvar, aktivitet, inkludering)

Omfattning: Max 2 A4-sidor

Här ställs inga krav på textens utförande utan fokus ligger på innehållet i de tre punkterna. Texten måste däremot vara märkt med samtliga gruppmedlemmarnas namn.

Bedömningskriterier - gruppuppgift:

Vid bedömning av gruppuppgiften används betygen Godkänt eller Underkänt. Betygsättningen är individuell i det att varje individs insats i gruppen bedöms.

För GODKÄNT krävs att

- gruppen i sitt val av pedagogiskt och etiskt dilemma visar grundläggande kunskaper i värdegrundsfrågor i en pedagogisk verksamhet
- gruppen visar grundläggande förståelse för gestaltande uttrycksformers roll i pedagogiskt arbete genom sin argumentation i valet av gestaltning
- gruppen visar grundläggande förståelse för retorikens betydelse för en god presentation
- studenten aktivt medverkat och bidragit i grupprocessen

Examinationsuppgift 2: Demokrati och värdegrund

Uppgiften skickas till din basgrupplärare i Moodle senast den 6/5

Föreläsningar:

Värdepedagogik och hållbar utveckling
Värdegrund och etik i förskolan
Sekretess och juridik

Workshop: Rollspel

Gruppuppgift: Ett pedagogiskt och etiskt dilemma

Litteratur:

Aktuella styrdokument för förskolan
Björneloo *Hållbar utveckling*
Orlenius & Bigsten *Den värdefulla praktiken*
Utbildningsdepartementet *Förskola i utveckling – bakgrund till ändringar i förskolans läroplan*

Utgångspunkten för denna uppgift är boken *Den värdefulla praktiken*:

- Redogör för och reflektera över det Orlenius & Bigsten menar är ”den moraliska dimensionen” i pedagogens arbete?
- Författarna menar att moraliska dilemman uppstår när man tvingas prioritera mellan olika etiska värden som ibland är omöjliga att förena. Vilka grundläggande etiska värden skriver författarna om, vad innebär dessa och på vilket sätt kan de vara oförenliga?
- Redogör för och reflektera över vad yrkesetisk kompetens kan innebära?

Omfattning: 3-4 A4-sidor,
Times New Roman, 12 p, enkelt radavstånd

Betygskriterier:

För GODKÄNT krävs att studenten

- redogör för centralt innehåll på ett tillfredsställande sätt med *tydliga referenser* kurslitteratur
- Visar förmåga att *reflektera* över det centrala innehållet samt kan göra *kopplingar* till en pedagogisk praktik
- skrivit en text som innehåller en *tydlig struktur* som underlättar för läsaren att förstå textens innebörd
- skrivit en text som utmärks av ett *fungerande språk* innehållande ett vedertaget *referenssystem*

För VÄL GODKÄNT krävs att studenten, utöver att uppfylla kriterierna för Godkänt i sin skriftliga framställning även:

- visar på en utvecklad reflektionsförmåga i texten genom att *problematisera* och *diskutera* innehållet
- visar på en breddning och fördjupad förståelse av innehållet
- visar förmåga att se samband och mönster, genom att t ex se paralleller

Workshop: Kunskap och lärande

Denna workshop tar sin utgångspunkt i ett sk spontanskrivande och genomförs under träff 3.

Seminarieuppgift och workshop: Lärande

Seminarieuppgiften innebär att du förbereder dig skriftligt inför den workshop som genomförs och redovisas vid träff 3.

Litteratur:

Aktuella styrdokument för förskolan

Phillips, Denic C & Soltis, Jonas F. (2010) *Perspektiv på lärande*. Kap 1,3,5 och 6

Lundgren, Ulf P., Säljö Roger & Liberg, Caroline (red.) (2010) *Lärande, skola, bildning*. Kap 5

Seminarieuppgift:

I en förberedande text *inför workshop om lärande* ska du:

- Redogör för de fyra ledande traditionerna i synen på lärande; *behaviorismen, kognitiva traditioner, pragmatismen* och det *sociokulturella perspektivet*.
- Reflektera över vilka konsekvenser de olika traditionerna kan få för en pedagogisk praktik.

Du tar med dig din text till träff 3 där ni ska genomföra en workshop med efterföljande redovisning enligt följande:

Studiegruppsarbete seminarium/workshop, tisdag 8/5

- Läs era förberedande texter högt för varandra
- Diskutera innehållet
- Arbeta fram fyra fiktiva lärandesituationer med utgångspunkt från var och en av de fyra huvudtraditionerna vad gäller synen på lärande och förbered en gestaltning av *var och en* av dessa.

Redovisning/diskussion i basgrupp, onsdag 9/5

- Redovisa den lilla gruppens arbete i gestaltande form inför en större grupp, 5-10 min/grupp
- Diskutera de olika framställningarna i relation till innehåll i litteratur och föreläsningar

Din förberedande seminarietext lämnas till din basgruppslärare efter redovisningen. På denna text får du inga ytterligare kommentarer.

Examinationsuppgift 3: Kunskap och lärande

Uppgiften skickas till din basgruppslärare i Moodle senast den 23/5

Föreläsningar:

Vad är pedagogik?

Vad är kunskap?

Kunskap och lärande

Introducerande workshop: kunskap och lärande

Seminarium/Workshop: Lärande

Litteratur:

Aktuella styrdokument för förskolan

Gustavsson, Bernt (2002). *Vad är kunskap? En diskussion om praktiskt och teoretisk kunskap*

Phillips, Denic C & Soltis, Jonas F. (2010) *Perspektiv på lärande*. Kap 1,3,5 och 6

Lundgren, Ulf P., Säljö Roger & Liberg, Caroline (red.) (2010) *Lärande, skola, bildning*. Kap 5

1. a) Redogör för (några) olika sätt att se på begreppet kunskap som tagits upp i boken *Vad är kunskap?* av Bernt Gustavsson.
b) Reflektera över din redogörelse i relation till dina tidigare skolerfarenheter och till ditt spontanskrivande inför workshop.
c) Diskutera kunskapsbegreppet i relation till din kommande yrkesroll.

2. a) Redogör för vilka skillnader som kan uttolkas mellan ett sociokulturellt respektive behavioristiskt synsätt på lärande.
b) Beskriv en pedagogisk verksamhet utifrån *vart och ett* av de båda perspektiven! Bygg din beskrivning på följande innehåll:
  - *Den dagliga verksamheten och dess innehåll.*
På vilket sätt kan det pedagogiska perspektivet påverka utformningen av verksamheten? T ex val av innehåll, gruppammansättning, samarbete, inflytande och miljö.

- c) Diskutera vilka konsekvenser de olika perspektiven kan få för den pedagogiska praktiken!

Omfattning:

1. Max 2 A4-sidor

2. Max 3 A4-sidor

Times New Roman, 12 pt, enkelt radavstånd.

Bedömningskriterier:

För GODKÄNT krävs att studenten

- på ett tillfredsställande sätt *redogjort för* centrala begrepp och teoretiska perspektiv för den aktuella frågeställningen
- visat förmåga att *reflektera* över de aktuella problemområdena, begreppen och perspektiven samt kunnat göra *kopplingar* till en pedagogisk praktik
- skrivit en text som innehåller en *tydlig struktur* som underlättar för läsaren att förstå textens innebörd
- skrivit en text som utmärks av ett *fungerande språk* innehållande ett vedertaget *referenssystem*

För VÄL GODKÄNT krävs att studenten, utöver att uppfylla kriterierna för Godkänt, i sin skriftliga framställning även

- visat på en *utvecklad reflektionsförmåga* i texten genom att diskutera innehållet
- visat på *breddning och fördjupad* förståelse av innehållet
- visat utvecklad förmåga att se samband och mönster, genom att t ex se paralleller

Fältstudieuppgift:

Observation av pedagogisk verksamhet

Föreläsningar:

Observation som metod

Litteratur:

Dimenäs, Jörgen (red.)(2007). *Lära till lärare*, kap 1-3

Med denna uppgift introduceras observation som vetenskaplig metod. Observation ska ses som ett redskap för att förstå och öka sina kunskaper om barns utveckling och lärande. Enligt läroplanen är syftet ”att få kunskap om hur förskolans kvalitet, dvs verksamhetens organisation, innehåll och genomförande kan utvecklas så att varje barn ges bästa möjliga förutsättningar för utveckling och lärande” (Lpfö 98, reviderad 2010, s 16).

Du ska nu träna dig i att genomföra en observation i den pedagogiska verksamheten under en fältstudiedag och sedan bearbeta och redovisa dina iakttagelser.

VAD ska observeras?

Du ska observera den pedagogiska verksamheten för att kunna identifiera lärandesituationer. Välj en situation där minst två barn och en vuxen deltar och där du tror att lärande sker. Det kan t ex handla om en leksituation, en situation i tvättrummet, måltiden, en samling mm.

Beskriv:

RUM: Beskriv den fysiska platsen

AKTÖRER: Vilka är aktörerna, dvs vilka deltar
(ange kön, ålder och annat som kan vara av vikt)

OBJEKT: Vilka fysiska ting föreligger (t ex vilka leksaker, annat material används)

TID: Vid vilka tidpunkter inträffar det som du observerar? Hur länge?

HANDLING: Du noterar nu vad som görs och sägs så objektivt som möjligt med hjälp av t ex en spaltobservation. Du ska alltså *beskriva* VAD och HUR aktörerna gör och VAD de säger.

Berättelse/dokumentation:

När du är klar med din observation skriver du ner den i form av en berättelse/dokumentation som är värderingsfri

Reflektion och tolkning:

Utgå nu ifrån din berättelse/dokumentation av vad som skett, tolka denna och reflektera över den. Vad är det du har sett? Vilket lärande sker? Varför tror du att det är så?

Använd dig av nedanstående frågeställningar som utgångspunkt för din tolkning:

- Kunskapssyn. Vilka iakttagelser kan du göra i förhållande till begreppet kunskap? Vilken/vilka syn/syner på kunskap kan du identifiera i val av innehåll och arbetsformer?
- Syn på lärande. Vilka iakttagelser kan du göra i förhållande till olika lärandetraditioner? Vilken/vilka kunskapstraditioner kan du identifiera i den observerade lärandesituationen?
- Förhållningssätt och bemötande. Vilka iakttagelser kan du göra avseende lärarens sätt att bemöta eleverna?

Utgångspunkten för din tolkning är naturligtvis det du har lärt dig under kursen och utbildningen – referera alltså *kort* till kurslitteratur, föreläsningar, seminarier och workshop där så är relevant. En utförligare och mer fördjupad koppling till kurslitteratur, föreläsningar, seminarier och workshop görs sedan i examinationsuppgift 4.

Din text, innehållande en berättelse/dokumentation och reflektion, ska du sedan ta med dig till seminariet v 24 där du ges möjlighet att diskutera den tillsammans med andra, vilket också öppnar upp för ev nya tolkningar och reflektioner.

I föreläsningen kommer det att ges ytterligare anvisningar för hur ni ska gå tillväga.

Bearbetning av fältstudieuppgift sker i samband med seminarium v 24

Till detta seminarium har du med dig din fältstudieuppgift enl ovan. Din dokumentation, dvs observationen i form av en berättelse, samt dina egna reflektioner kommer att diskuteras vid seminariet. Kanske uppstår nya tolkningar och reflektioner över de lärandesituationer som beskrivits?

Vid seminariet diskuteras även de svårigheter och möjligheter du upplevde vid observationstillfället.

Examinationsuppgift 4: Barns utveckling i relation till lärande i förskolan

Uppgiften ska skickas till din basgruppslärare i Moodle, senast den 2/7

(Pga. sommaruppehållet kan du inte räkna med kommentar och bedömning förrän 10/9)

Samtlig litteratur och föreläsningar i delkurs 2 examineras i denna uppgift och ska därför synliggöras i texten.

I den här uppgiften ska du ta din utgångspunkt i din dokumentation och den tolkning/reflektion du själv och dina studiekamrater gjort av denna.

Nu ska du knyta ihop teori och praktik genom att försöka förstå och tolka det du sett och beskrivit med hjälp av kursens litteratur och föreläsningar om *kunskap*, *lärande* och *utveckling*.

- Vilken/vilka av de *kunskapstraditioner* som tagits upp under kursen kan du iakta och identifiera i din fältstudie? För ett resonemang där du med exempel från fältstudien och innehåll i litteratur och föreläsningar visar på kopplingar praktik – teori.
- Vilken/vilka av de *lärandetraditioner* som tagits upp under kursen kan du iakta och identifiera i din fältstudie? För ett resonemang där du med exempel från fältstudien och innehåll i litteratur och föreläsningar visar på kopplingar praktik - teori
- Reflektera över varför du tror att det är just dessa sätt att se på kunskap och lärande som framträder i din observation. Beakta olika förutsättningar såsom barnsyn, lärares förhållningssätt samt syfte och mål med aktiviteten mm.
- Hur skulle du vilja beskriva de deltagande barnen med hjälp av några *utvecklingspsykologiska* begrepp (t ex fysisk-motoriska, socio-emotionella samt kognitiva)? Diskutera detta i relation till val av innehåll, arbetsformer och genomförande av den observerade lärandesituationen.
- Sommer skriver om ett paradigmskifte beträffande uppfattningar om barnets utveckling från barnpsykologi till barndomspsykologi. Redogör för och förklara vad detta paradigmskifte innebär och vad det kan innebära för dig som förskollärare i den pedagogiska praktiken.

Omfattning:

4-5 A4-sidor

Times New Roman, 12 pt, enkelt radavstånd

Bedömningskriterier:

För GODKÄNT krävas att studenten

- på ett tillfredsställande sätt *redogjort för* centrala begrepp och teoretiska perspektiv för den aktuella frågeställningen
- visat förmåga att *reflektera* över de aktuella problemområdena, begreppen och perspektiven samt kunnat göra *kopplingar* till en pedagogisk praktik
- skrivit en text som innehåller en *tydlig struktur* som underlättar för läsaren att förstå textens innebörd
- skrivit en text som utmärks av ett *fungerande språk* innehållande ett vedertaget *referenssystem*

För VÄL GODKÄNT krävs att studenten, utöver att uppfylla kriterierna för Godkänt, i sin skriftliga framställning även

- visat på en *utvecklad reflektionsförmåga* i texten genom att diskutera innehållet
- visat på *breddning och fördjupad* förståelse av innehållet
- visat utvecklad förmåga att se samband och mönster, genom att t ex se paralleller